

ОТБРАНИТЕЛНА ПОЛИТИКА И РАЗВИТИЕ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 2018

МОДЕЛЕН ПРОЕКТ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ

**Изследване на някои от възможностите
за трансформация на организацията,
структурата и състава на военната
институция в перспективата на 2018 г.**

Тодор Тагарев, Валери Рачев

**Институт за изследване на сигурността и
международните отношения
E-mail: isis@mgu.bg**

Ver. 1.2, 20 януари 2008 г.

Предговор

Този доклад отразява резултатите от кратко, но интензивно аналитично изследване¹ на условията и някои от възможностите за трансформация на съществуващата система на военната организация—Министерство на отбраната, Българска армия и структури, подчинени на министъра на отбраната—в нова интегрирана съвместна военна институция. Разработеният „базов модел“ отговаря на подбрани от авторите „умерени“ равнища на амбиция на национално, военностратегическо и оперативно равнище, съответстващи на очаквания за развитие на стратегическата среда в перспективата до 2025 г., и съответства на една възможна, рационална, добре балансирана, отговорна и достойна отбранителна политика на Република България като демократична страна – член на НАТО и Европейския съюз.

Изследването илюстрира потенциала в прилагането на набор от солидни теоретични концепции, мениджърски методи и добри практики за отбранително планиране и реинженеринг на организацията за отбрана на Република България. Предложеният модел е вариант, при който военната институция ще се развива систематично и ускорено, за да бъде адекватна на предизвикателствата на бъдещето и ефективен инструмент на политиката на национална сигурност и, в същото време, да допринася за консолидирането на демократичните институции в страната. Моделът позволява вариации, при които крайната цел също ще бъде постигната, и които могат да бъдат използвани и като междинни решения в стратегията на трансформация.

В изследването са използвани методи и техники, част от които са разработени в рамките на научно-изследователски проекти SfP 981149 *“Изследване на операциите в поддръжка на планирането на силите и оперативното планиране в новата среда за сигурност”*, финансиран по програмата на НАТО „Наука за мир“ и *“От национална към гражданска сигурност: Научна поддръжка за ефективна трансформация на сектора за сигурност”*, финансиран от Фонд *“Научни изследвания”* към Министерството на образованието и науката по договор № ВУ-МИ-103/2005 г. Авторите са изказват своята благодарност на голям брой колеги и експерти за предоставените консултации по конкретни проблеми на политиката за сигурност, отбранителната политика, изграждането и използването на Въоръжените сили, като особено държат да отбележат ролята на полк. доц. Петър Тагарев. Но изложените в доклада идеи, оценки и предложения отразяват вижданията единствено на авторите и не ангажират по никакъв начин Министерството на отбраната, други правителствените организации или други лица.

Чрез този проект Институтът за изследване на сигурността и международните отношения прави пореден опит да допринесе за целенасочен и професионален

¹ Настоящата версия 1.2 на доклада представлява редактиран и допълнен вариант на версия 1.1, представена на Министерството на отбраната на 11 януари 2008 г., и не съдържа изменения по същество.

дебат по важни проблеми на националната сигурност, отбраната и въоръжените сили. В тази връзка Институтът и авторите поканват всички, които имат желание и възможности да допринесат към развитието на темата, да го направят на адрес isis@mgu.bg. Твърдо сме убедени, че една професионална, прозрачна дискусия по проблемите на отбраната и въоръжените сили ще има съществен принос към повишаване на ефективността на политиката за сигурност в интерес на българското общество и на достойните мъже и жени в униформа.

СЪДЪРЖАНИЕ

Прелговор.....	3
Списък на фигурите.....	8
Списък на таблиците.....	9
Увод	11
Част I. Аргументиране на трансформацията.....	17
1.1. Основни изводи от контекстните сценарии за планиране.....	19
Изводи, устойчиви тенденции и основни неизвестности.....	22
Тенденции във военните конфликти и въоръженото насилие.....	24
Специфична конфликтност в зоната на непосредствените национални интереси на сигурност.....	25
Развитие на стратегията за сигурност и военната стратегия	30
1.2. Визия за дългосрочното развитие на военната институция.....	39
1.3. Равнище на националните амбиции за използване на въоръжените сили	48
Национални амбиции.....	50
Политически амбиции	57
Роли и задачи на отбраната и Въоръжените сили.....	59
Част II. Структура на силите.....	67
2.1. Методологични въпроси.....	69
2.2. Структуриране и описание на способности	71
Група способности I. Ефективно въздействие	74
Група способности II. Ефективно разузнаване	78
Група способности III. Защита и устойчивост на войските и силите	79
Група способности IV. Логистична поддръжка	81
Група способности V. Ефективно командване и управление.....	81
Група способности VI. Мобилност и развързване	83
Група способности VII. Генериране на способности	84
Група способности VIII. Формиране на регионалната среда за сигурност.....	87
Група способности IX. Стратегическа адаптивност.....	88
2.3. Амбиции в областта на отбраната	89
1. Управление на трансгранична военнополитическа криза.....	90
2. Принос към колективната отбрана.....	90
3. Контрол на границите, гарантиране на въздушния и морския суверенитет	91
3.1. Контрол на сухопътната граница.....	91
3.2. Защита на въздушния суверенитет	92

3.3. Защита на морския суверенитет.....	93
4. Противодействие на тероризма	95
5. Осигуряване на защита на общественя ред и сигурност.....	96
6. Защита на населението и критичната инфраструктура от последствията на природни бедствия, промишлени аварии и терористични актове	96
7. Принос към мирни операции извън територията на НАТО и ЕС	97
7.1. Характер на операциите.....	97
7.2. Принос и роля в експедиционна операция.....	98
7.3. Брой операции и равнище на участие	99
7А. Принос към съюзна/ коалиционна операции за стабилизация и реконструкция.....	100
7В. Принос към съюзните способности с готовност за бърза реакция (NRF и/или ERRF).....	100
7С. Ротационен капацитет.....	102
8. Отбранителна (военна) дипломация.....	105
9. Качество на човешкия фактор във Въоръжените сили	107
10. Технологично равнище на Въоръжените сили.....	107
11. Роля и място на отбранително-индустриалната база на страната.....	108
Обобщение.....	108
2.4. Градивни елементи	110
2.5. От основни задачи към структура на силите	111
Управление на трансгранична военнополитическа криза (1).....	112
Група „Суверенитет” (3 & 4).....	114
Контрол на сухопътната граница (3.1).....	114
Защита на въздушния суверенитет (3.2).....	116
Защита на морския суверенитет (3.3).....	117
Противодействие на тероризма на територията на страната (4)	119
Подпомагане на гражданските власти при природни бедствия, промишлени аварии и терористични актове (6).....	121
Участие на въоръжените сили на Република България в операция по стабилизация и реконструкция при високо равнище на насилие в страната домакин (7А)..	123
Поддържане на готовност за участие в операция по налагане на мира /бойна операция (7В).....	129
Принос към съюзна отбранителна операция на територията на съюзник (2).....	132
Осигуряване на общественя ред и сигурността при големи международни прояви с участие на ВИП личности (5).....	133
Въздушно патрулиране в интерес на друга страна (9)	134
Агрегиране на изискванията на основните ситуационни сценарии.....	135
Анализ на изискванията на допълнителните ситуационни сценарии.....	139
2.6. Организационно структуриране на територията на страната	140
Сухопътни войски	140
<i>Вариант 1 „Механизирани бригади + подразделения по родове войски и осигуряване”</i>	<i>140</i>
<i>Вариант 2 „Общовойскове съединения и части”</i>	<i>141</i>
Военновъздушни сили	143

Военноморски сили.....	144
2.7. От целева структура към реалистично целепологане.....	144
Част III. Организация на интегрираната военна институция на стратегическо равнище.....	147
3.1. Визия за трансформация на стратегическото равнище.....	149
3.2. Избор на подход.....	151
3.3. Мисия.....	152
3.4. Функции.....	152
3.5. Равнище на амбиция за интегрираност.....	154
3.6. Модел на структурата.....	155
3.7. Структура за колективно управление на военната институция.....	158
Разпределение на отговорностите и задълженията между основните длъжностни лица.....	159
<i>Министър на отбраната</i>	159
<i>Омбудсман на отбраната</i>	162
<i>Заместник-министър на отбраната</i>	162
<i>Държавен секретар на отбраната / началник на националната отбрана</i>	162
<i>Заместник-държавен секретар на отбраната / заместник-началник на националната отбрана</i>	165
<i>Национален директор по въоръженията</i>	166
<i>Командващ съвместните сили</i>	166
<i>Началници на видовете въоръжени сили</i>	167
<i>Началник на логистиката на отбраната</i>	168
Основни структурни звена.....	169
<i>Стратегически щаб на отбраната</i>	169
<i>Щабове на видовете въоръжени сили</i>	173
<i>Генерален инспекторат</i>	174
<i>Агенция „Аквизиция“</i>	175
<i>Командване на логистиката</i>	177
<i>Командващ и Щаб на съвместните сили</i>	177
Рангове на длъжностите в интегрираното министерство.....	182
Численост на персонала.....	183
Оценка на “базовия модел” на интегрирана съвместна военна институция.....	185
3.8. Алтернативни възможности за организация на интегрираната военна институция.....	187
Опция за свръх интегриране: „Министерство на сигурността”.....	188
Опция за тотална интеграция: „Интегрирано министерство с пълна командна власт за министъра на отбраната”.....	189
Вариация за тотална интеграция: „Интегрирана военна сила”.....	191
Вариация за умерена интеграция: „Интегрирано министерство с две паралелни структури за стратегическо планиране и мениджмънт”.....	192
Опция за минимална/символична интеграция: „Интеграция чрез обособяване”.....	194

Следващи стъпки	197
Приложения	201
Приложение 1. Библиотека градивни елементи.....	203
Приложение 2. Списък на използваните съкращения.....	209

Списък на фигурите

Фигура 1: Принос на Бундесвера към ротации на NRF от 4 до 10.....	101
Фигура 2: Амбиции за целевата структура.....	109
Фигура 3: Целеви и минимално допустими амбиции.....	109
Фигура 4: Пример за реална отбранителна политика.....	110
Фигура 5: Базова схема на принос към силите в готовност от NRF/ERRF	130
Фигура 6: Възможни равнища на амбиции за интегрираност	154
Фигура 7: Интегриране на военната организация на стратегическо равнище на управление.....	157
Фигура 8: Стратегически шаб на отбраната в интегрирана военна организация	170
Фигура 9: Функционални задължения на основните звена от Стратегическия шаб.....	171
Фигура 10: Принципна организация на шаб на вид въоръжени сили.....	174
Фигура 11: Въпроси на одита и контрола от Генералния инспекторат.....	176
Фигура 12: Командване в интегрираната военна организация.....	178
Фигура 13: Вариант на Щаб на съвместни сили	180
Фигура 14: Рангове на основните длъжности	184

Списък на таблиците

Таблица 1. Развитие на силите на НАТО и Европейския съюз	54
Таблица 2. Насоки на НАТО за ротиране	103
Таблица 3. Модел на участие в операции на подразделения и личен състав от Въоръжените сили на Великобритания	103
Таблица 4. Ротационен капацитет на Бундесвера	104
Таблица 5. Сили за контрол на сухопътната граница	115
Таблица 6. Сили за въздушен суверенитет в дежурство	117
Таблица 7. Сили за морски суверенитет в дежурство	119
Таблица 8. Сили за противодействие на тероризма на територията на страната	120
Таблица 9. Сили за защита на населението и критичната инфраструктура в дежурство	122
Таблица 10. Сили за участие в операция за стабилизация и реконструкция	125
Таблица 11. Подразделения, за участие в ротации на NRF или ERRF	131
Таблица 12. Изисквания към механизирани подразделения (с изключение на сценарий 1)	135
Таблица 13. Обобщаване на изискванията за принос към контрола на сухопътната граница и противодействието на тероризма	137
Таблица 14. Определяне на броя многоцелеви изстребители	139
Таблица 15. Брой многоцелеви изстребители с отчитане на амбициите в областта на отбранителната дипломация	140
Таблица 16. Отговорности на Държавния секретар на отбраната	164
Таблица 17. Отговорности на Началника на националната отбрана	165